

УДК 658.152 (045)

Руденко В.В.

ДВНЗ “Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана”

НАПРЯМКИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ НА ДЕРЖАВНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

У публікації підлягають розгляду питання активізації інвестиційної діяльності підприємств України, що вживаються на державному та регіональному рівнях. Пропонуються конкретні заходи держави та регіонів щодо стимулювання інвестиційних процесів на вітчизняних підприємствах в сучасних умовах господарювання.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність підприємств, інвестиційна активність підприємств, активізація інвестиційної діяльності підприємств.

V. Rudenko

DIRECTIONS OF ACTIVIZATION OF COMPANIE'S INVESTMENT ACTIVITY IN UKRAINE ON NATIONAL AND REGIONAL LEVELS

In the publication issues about investment activity companies of Ukraine that are taken at the national and regional levels have been considered. Specific steps of the state and regions promotions of investment processes on native enterprises in the modern economic management have been offered.

Keywords: investments, investment activities of companies, investment activity of companies, activation of company's investment activity.

Руденко В.В.

НАПРАВЛЕНИЯ АКТИВИЗАЦИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ НА ГОСУДАРСТВЕННОМ И РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЯХ

В публикации подлежат рассмотрению вопросы активизации инвестиционной деятельности предприятий Украины, предпринимаемые на государственном и региональном уровнях. Предлагаются конкретные меры государства и регионов по стимулированию инвестиционных процессов на отечественных предприятиях в современных условиях хозяйствования.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность предприятий, инвестиционная активность предприятий, активизация инвестиционной деятельности предприятий.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. На сучасному етапі розвитку ринкових відносин в Україні активізація інвестиційної діяльності підприємств є єдиним шляхом до вирішення проблем їх ефективного функціонування, виготовлення конкурентоспроможної продукції та максимізації прибутків. Тому, економічні перетворення в країні потребують розвитку інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання на основі поєднання загальнодержавних та регіональних інтересів, створення дієвого механізму фінансового регулювання й стимулювання інвестиційної діяльності підприємств різних організаційно-правових форм та форм власності. Відповідно до цього інвестиційна політика країни потребує розробки реальних напрямків активізації інвестиційних процесів, як на державному, так і на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Різні теоретичні та практичні аспекти активізації інвестиційної діяльності підприємств досліджували провідні вчені України та зарубіжних країн: Бланк І.О., Верба С.Й., Говтвань О.Дж., Гуляєва Н.М., Заярна Н.М., Крента І.Д., Кудрявцева В.В., Парфенюк Є.М., Притула Н.М., Фомін І.С. та інші. Враховуючи значний досягнутий рівень наукового обґрунтування здійснення інвестиційної діяльності суб'єктами

господарювання, слід однак зазначити відсутність комплексного системного дослідження з питань розробки конкретних заходів держави та регіонів щодо її активізації, що й зумовило актуальність подальших наукових пошуків.

Цілі статті. Метою статті є наукове обґрунтування шляхів вдосконалення інвестиційної політики, розробка комплексу заходів, які забезпечать умови для активізації інвестиційної діяльності на підприємствах України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Потреба в активізації інвестиційної діяльності в Україні з урахуванням сукупних інвестиційних інтересів всіх господарюючих суб'єктів і стратегічних цілей являється основою соціально-економічного розвитку, тому доцільно виділити і розглянути найбільш дієві інструменти стимулювання інвестиційної діяльності у державі.

В цілому для країни, на думку Заярної Н.М. та Кренти І.Д., активізація інвестиційної діяльності носить позитивний характер, що проявляється в ряді аспектів, серед яких [61, с.161]:

– політичний – підвищення політичної довіри до України, встановлення і розширення політичних зв'язків;

– економічний – економічне зростання за рахунок розвитку й інтенсифікації процесів у галузях національної економіки;

– екологічний – зниження негативного впливу на навколишнє середовище й здоров'я населення за рахунок використання новітніх технологій і передового устаткування і техніки;

– соціальний – підвищення рівня добробуту й соціальної захищеності громадян країни за рахунок розвитку суспільства;

– технічний – поліпшення технічного стану підприємств різних галузей національної економіки, підвищення їх продуктивності й потужності.

Все це у свою чергу сприяє наближенню України до групи розвинутих країн, поліпшенню іміджу держави, підвищенню її конкурентоспроможності та розширенню можливостей міжнародного співробітництва.

Активізація інвестиційної діяльності повинна розглядатися, насамперед, в контексті об'єднання державних й регіональних інтересів, як спосіб формування раціональних пропорцій в національній економіці між споживанням, накопиченням та інвестуванням з метою сприяння розширеному відтворенню та вирішення соціально-економічних проблем.

Активізація інвестиційної діяльності на рівні держави передбачає здійснення комплексу фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових та соціальних заходів щодо залучення значних обсягів джерел фінансування інвестиційної діяльності на внутрішньому та зовнішньому ринках, визначення шляхів та напрямів формування інвестиційної політики, посилення її впливу на процеси реформування та стабілізації економіки і ефективне використання виробничого потенціалу всіх суб'єктів підприємницької діяльності.

Заходи держави, щодо покращення інвестиційної активності всіх господарюючих суб'єктів, автором на основі вивчення матеріалів Державного агентства України з інвестицій та розвитку [2], узагальнено та відображено на рис. 1.

Рис. 1. Заходи держави щодо активізації інвестиційної діяльності

За даними рис. 1 видно, що для активізації інвестиційної діяльності держава повинна здійснювати комплекс заходів у трьох головних напрямках:

1) заходи стимулювання, метою яких є створення сприятливого інвестиційного середовища;

2) заходи регулювання, завданнями яких є створення певних правових основ здійснення інвестиційної діяльності та її фінансування;

3) заходи інформування, що передбачають забезпечення інформаційної відкритості та прозорості, проведення виїзних заходів, формування сприятливого іміджу країни, її регіонів, галузей національної економіки, окремих підприємств на міжнародній арені, надання спеціалізованих консалтингових послуг тощо.

При реалізації заходів щодо підвищення інвестиційної активності на макро- та макрорівнях, на думку Притули Н.М., повинні виконуватися такі принципи [3, с.179]:

1-й принцип – послідовна децентралізація інвестиційного процесу на основі розвитку різноманітних форм власності;

2-й принцип – підвищення частки внутрішніх (власних) джерел накопичень підприємств для фінансування інвестиційних проектів;

3-й принцип – державна підтримка підприємств за рахунок централізованих інвестицій при зміні безповоротного бюджетного фінансування на конкурсне кредитування на зворотній і платній основі;

4-й принцип – розширення гарантії сумісного державно-комерційного фінансування інвестиційних проектів;

5-й принцип – збереження бюджетного фінансування переважно для соціально значущих об'єктів, що мають некомерційний (неприбутковий) характер із власними джерелами фінансування;

6-й принцип – розміщення обмежених централізованих капітальних вкладень і державне фінансування інвестиційних проектів виробничого призначення суворо відповідно до державних цільових програм.

Активізація інвестиційної діяльності шляхом фінансово-кредитного стимулювання, на нашу думку, включає комплекс заходів щодо:

- 1) посилення інвестиційної активності населення та забезпечення гарантованого захисту їх заощаджень;
- 2) нормалізації платіжно-фінансових відносин та витіснення з грошового обігу великої кількості квазіплатіжних засобів, які не можуть стати повноцінними ресурсами для формування потенціалу нагромадження;
- 3) забезпечення помірних темпів інфляції та зменшення реальної ставки позикового відсотка до рівня, який реально стимулює масові інвестиції у національну економіку;
- 4) запровадження дієвих механізмів гарантування і страхування усіх видів інвестиційної діяльності від можливих ризиків;
- 5) акумуляція коштів населення у рамках систем соціального та пенсійного страхування та їх спрямування на довгострокове кредитування інвестиційної діяльності;
- 6) спрощення доступу юридичних осіб до довгострокових кредитів.

До заходів фінансово-кредитного стимулювання, на нашу думку, слід відносити сприяння держави у залученні іноземних інвестицій. Варто визнати, що в Україні існує ціла низка невирішених проблем, що стримують масштабні довгострокові інвестиційні вкладення. До цих проблем відносяться:

- недостовірній інформації щодо діяльності підприємств;
- ускладнений механізм прийняття рішень на державному рівні;
- складність організації зустрічей з посадовцями високих рангів;
- складність прогнозування довгострокових інвестиційних проектів;
- суперечності у нормативно-правовій базі тощо.

З метою вирішення даних проблем на державному рівні слід забезпечити політичну стабільність та прийнятність для іноземних інвесторів політичного курсу; стабільність і прозорість законодавчої бази; вжиття заходів по створенню прозорого й точного інформаційно-аналітичного середовища в державі; стійкість і зрозумілість податкового, валютного й митного режимів інвестування; чіткі правила діяльності іноземних інвесторів на українському ринку; надійні гарантії захисту інвестицій через створення системи страхування та перестраховування інвестиційних ризиків; максимальне спрощення процедур щодо залучення іноземних інвестицій; створення спеціальних режимів інвестиційної діяльності на територіях зі спеціальним статусом тощо.

Реалізація вищезазначених заходів дозволить створити привабливі умови для іноземних інвесторів і таким чином залучити у галузі національної економіки додаткові фінансові та інтелектуальні ресурси. Крім того, зарубіжні інвестиції сприятимуть стабільному та стійкому розвитку економіки України в сучасних ринкових умовах.

Податкове стимулювання інвестиційної активності господарюючих суб'єктів, насамперед, має базуватися на стабільності системи оподаткування протягом року, її простоті та доступності. Важливим заходом, на думку Парфенюк Є.М., має стати звільнення від оподаткування прибутку підприємств, частину якого вони спрямовують на розвиток свого виробничого потенціалу, вдосконалення технології виробництва, модернізацію обладнання та устаткування, запровадження передових методів виробництва, забезпечення випуску конкурентоздатної продукції та продукції на експорт тощо [4, с.406].

Принциповим для держави є оподаткування доходів від вивезених коштів як джерела фінансування інвестиційної діяльності та їх використання в реальному секторі економіки, враховуючи банківську систему. Для власників вивезених капіталів найважливіше – надійність та анонімність розміщення коштів, а також їхня легалізація та

мінімізація оподаткування. Досягти компромісу інтересів, на думку Важинського Ф.А., Колодійчук А.В. та Семерикової О.В. можна лише в разі зміни законодавства: замість фінансової амністії вивезених капіталів доцільно покласти в його основу оподаткування доходів від тих капіталів, які залишатимуться на рахунках іноземних банків, із збереженням анонімності і створенням умов, які спонукають власників інвестувати кошти в реальний сектор економіки України [5, с.140-141].

Необхідно також провадити раціональну державну амортизаційну політику, що стимулюватиме господарюючі суб'єкти до збільшення амортизаційних відрахувань. У такий спосіб утвориться додатковий приплив джерел фінансування інвестиційної діяльності не на разовій, а на постійній основі, за рахунок відкриття внутрішніх каналів фінансової підтримки виробництва. Подібний ефект досягається шляхом введення вагомих податкових пільг та відповідного збільшення чистого прибутку тих підприємств, які здійснюють прискорену амортизацію та списання капітальних активів.

Стимулювання конкретних інвестиційних проектів (програм) передбачає безпосередню участь держави коштами її бюджету у підвищенні інвестиційної активності суб'єктів господарювання. Ми вважаємо, що кожного року слід розробляти та реалізовувати коштами державного бюджету інвестиційні проекти (програми), що спрямовані на пріоритетні галузі національної економіки, розвиток яких здатний істотно прискорювати темпи структурної перебудови останньої, забезпечувати суттєве зростання виробництва й реалізації на зовнішніх і внутрішньому ринках високотехнологічної, інноваційної та конкурентоспроможної продукції. Перелік пріоритетних галузей економіки має формуватися на основі відповідних наукових досліджень.

Розміри інвестицій за проектами даного типу не повинні бути меншими, ніж їх мінімальні обсяги, які слід законодавчо затвердити із диверсифікацією за секторами українського господарства та коригувати в міру необхідності в залежності від зміни ситуації у національній та світовій економіці. Такі мінімальні обсяги, як зазначає Фомін І.С., мають визначатися з урахуванням потреб в інвестиційних ресурсах відповідних секторів і їх значення для забезпечення активізації у національній економіці прогресивних структурних зрушень, інноваційної, науково-технічної, експортної й виробничої діяльності, посилення конкурентних позицій продуцентів вітчизняних товарів (особливо з високим ступенем переробки й технологічних параметрів) в Україні та за кордоном [6, с.252].

Використання запропонованих механізмів сприятиме відчутному підвищенню ефективності державного інвестування діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної із забезпеченням експорту вітчизняних товарів за рахунок уникнення невинуватених витрат коштів та виникнення негативних побічних ефектів у зв'язку із його здійсненням. Таким чином, відбуватиметься посилення сприятливих наслідків інвестиційної політики держави на розвиток експортної складової національної економіки.

Стимулювання інфраструктурного забезпечення передбачає низку заходів щодо розвитку фінансового ринку як вирішального фактору підвищення інвестиційної активності в державі. Для господарюючих суб'єктів фінансовий ринок являється полем вибору, спостереження, індикатором тенденцій, що визначає мотивацію підприємства вкласти свої кошти в певні фінансові інструменти або залучити інвестиційні ресурси.

В Україні функціонування фінансового ринку супроводжується наявністю значної кількості проблем, що гальмують його розвиток: низька капіталізація фінансового сектору; дефіцит довгострокових ресурсів в економіці; непрозорість фінансових відносин і нестача фінансової інформації; недосконалість інституційних умов фінансової діяльності; наявність ризиків тощо.

Ще однією проблемою є практично повна відсутність спеціалізації в банківському секторі, що помітно ускладнює інвестиційну діяльність суб'єктів господарювання та оцінку ризиків у ході її здійснення. З одного боку, звичайно, універсальність – це диверсифікація ризиків, але з іншого – це зосередження різноманітних ризиків. При цьому

далеко не всім власникам фінансових накопичень, що розміщуються в банках, таке змішання ризиків вигідно. Універсальність банку прийнятна для розміщення коштів, що не мають яскраво вираженого цільового характеру. Але для власника цільових ресурсів, наприклад для стратегічного інвестора, проведення розрахунків через універсальний банк тільки пов'язує його власний фінансовий проект з ризиком посередника (широким колом не характерних для нього ризиків конкретного банку), досить суттєвих в умовах низької капіталізації банківської системи. При цьому розділити ризики на рівні використовуваних фінансових інструментів тут, вельми проблематично. Можливо, на думку Говтвань О.Дж., в довгостроковій перспективі будуть розроблені необхідні інструменти, але до цього веде досить важкий і довгий шлях становлення нормативної бази фінансової діяльності та накопичення прецедентів в її використанні, – сучасна практика демонструє неефективність інструментальних форм захисту фінансових вкладень [7, с.11].

Для вирішення цих проблем, на нашу думку, доцільно вжити сукупність заходів, що перетворять фінансовий ринок на активного учасника інвестиційних процесів в державі. По-перше, слід усунути правові перешкоди для розвитку фінансового ринку з урахуванням інтересів його учасників, а також створити систему державного моніторингу та контролю за дотримання вимог законодавства при здійсненні операцій на фінансовому ринку. По-друге, необхідно впровадити дієву систему захисту прав і законних інтересів споживачів фінансових послуг шляхом розвитку компенсаційних механізмів, забезпечення інформаційної прозорості фінансових установ щодо власників, продуктів, послуг та результатів діяльності. По-третє, слід створити мережу спеціалізованих фінансових посередників (в основному комерційних банків), орієнтованих на організацію фінансування масштабних інвестиційних проектів, спрямованих на формування перспективного інвестиційного іміджу країни. Ресурсну базу таких фінансових посередників бажано формувати за участю державних банків, державних підприємств та коштів державного бюджету. При чому, кошти бюджету держави слід використовувати на поворотній основі або для забезпечення гарантій. Такий крок стане стимулом для розвитку пріоритетних галузей національної економіки в сучасних умовах та джерелом джерел фінансування інвестиційної діяльності для підприємств будь-яких видів діяльності в майбутньому. По-третє, виникла необхідність у проведенні інституційної реформи фінансового ринку, що полягає у консолідації біржової системи країни на принципах регульованих ринків; завершення розбудови Національної депозитарної системи з урахуванням світового досвіду інтеграції обліково-розрахункової інфраструктури, а також посилення конкурентоспроможності вітчизняних фінансових установ.

Заходи щодо регулювання є важливим аспектом підвищення інвестиційної активності господарюючих суб'єктів, що здійснюється з метою упорядкування інвестиційного процесу в державі та покращення дисциплінованості його учасників. Державне регулювання здійснюється шляхом прийняття законодавчих та інших нормативних актів, ліцензування та контролю за проведенням інвестиційної діяльності.

Заходи нормативно-правового регулювання, на думку Кудрявцевої В.В., покликані підвищувати інвестиційну активність суб'єктів господарювання шляхом: створення дієвого, законодавчо закріпленого механізму формування та реалізації інвестиційної політики держави, переведення такої у склад найактуальніших напрямів економічної політики; стимулювання інвестиційних процесів з боку національних та іноземних учасників інвестиційної діяльності за рахунок закріплення та стабілізації правового інвестиційного порядку на модернізованій законодавчій основі; цілеспрямоване зменшення господарсько-правовими засобами рівня трансакційних витрат та інвестиційних ризиків, що виникають у процесі інвестиційної діяльності; стимулювання інвестиційних процесів за рахунок впровадження нових правових форм інвестування зокрема в межах державно-приватного партнерства; створення чітких і прозорих правових механізмів акумуляції інвестиційного потенціалу; запровадження ефективних правових

засобів та механізмів репатріації до України офшорних капіталів вітчизняного походження; здійснення ефективного державного контролю за доцільністю та ефективністю процесів інвестування з України національними інвесторами; створення організаційно-господарського механізму протидії та мінімізації наслідків світових криз в інвестиційній сфері відносно національного інвестиційного ринку; створення дієвого господарсько-правового механізму забезпечення інвестиційної безпеки національної економіки, особливо у зв'язку із створенням залежності національних ринків від внутрішньої економічної політики світових транс національних компаній та їх об'єднань [8, с.180].

Таким чином, проблеми правової невизначеності з регулювання інвестиційної діяльності та поліпшення інвестиційного клімату знаходяться під пильною увагою державних органів влади, які проводять низку організаційних і нормотворчих заходів для успішного їх вирішення. Відсутність реальних позитивних результатів від такої активної нормотворчої діяльності пояснюється відсутністю дійових механізмів впровадження затверджених правових норм, інертністю діяльності посадовців щодо виконання чинних нормативних документів та недосконалістю системи контролю за дотриманням виконавчої дисципліни на різних рівнях влади.

Заходи консультування й інформування є важливими діями держави щодо активізації інвестиційної діяльності, що об'єднують науку та практику і мають за мету доведення нормативно-правових актів й наукових розробок у вигляді доступної інформації до конкретних її споживачів. Основними формами інформаційної взаємодії держави та суб'єктів господарювання є допомога в підготовці бізнес-планів і планів економічного розвитку підприємств; оцінка бізнес-проектів; розробка рекомендацій по впровадженню новітніх технологій; передача інформації на запит; організація і проведення навчання з запланованих тем; використання радіо, телебачення, відеопродукції для пропаганди інновацій і передового досвіду; системний і фінансовий аналіз господарської діяльності; рекомендації по веденню бухгалтерського та податкового обліку; допомога при виборі банківської установи, лізингової, страхової компанії, інших фінансово-кредитних структур та укладання договорів; організація стажування та підвищення кваліфікації працівників підприємств; організація виставок, аукціонів, ярмарок. Вважаємо, що всі вищезазначені заходи від імені держави має здійснювати спеціалізований дорадчий органи з питань інвестицій.

Активізація процесів інвестування повинна передбачити розробку і реалізацію комплексу заходів також і на регіональному рівні.

Головною метою впровадження інвестиційної політики на регіональному рівні, на думку Верби С.Й., є досягнення збалансованого регіонального розвитку, зменшення розриву між регіонами-лідерами та депресивними територіями у показниках соціально-економічного розвитку. Реальним шляхом досягнення цієї мети є створення "точок (ареалів) зростання" на основі реалізації інноваційно-інвестиційних проектів, у тому числі за допомогою формування регіональних кластерів; підвищення локальної доступності за рахунок створення сучасної дорожньо-транспортної інфраструктури; формування конкурентоспроможного транзиту вантажів; розвитку "екологічної енергетики"; створення потужного агропромислового кластера та ефективного використання зовнішніх чинників впливу, потенціалу процесів глобалізації та регіоналізації, їх дії на розвиток внутрішнього ринку регіонів, стимулювання економічного зростання та інвестиційного розвитку [9, с.199].

Автором визначено фактори, що впливають на інвестиційну діяльність адміністративно-територіальних одиниць та запропоновано заходи щодо її активізації (рис.2).

Рис. 2. Заходи регіонів щодо активізації інвестиційної діяльності

Здійснення запропонованих на рис. 1 заходів дозволить створити сприятливі умови для діяльності зарубіжних та вітчизняних інвесторів, покращить загальний інвестиційний клімат, стимулює формування інвестиційного ринку та активізацію інвестиційних процесів, що в цілому позитивно відобразиться на динаміці розвитку регіонів.

Висновки. Питання підвищення інвестиційної активності підприємств на сьогодні є надзвичайно важливим аспектом розвитку окремих галузей промисловості та економіки в цілому. Адже активізація інвестиційного процесу є головною складовою економічних інструментів, які покликані спричинити реальні зрушення в структурі економіки країни, прискорити перехід економіки на якісно новий рівень індустріального розвитку, підвищити якість вітчизняної продукції та її конкурентоспроможність на світових ринках.

Для стимулювання інвестиційної активності господарюючих суб'єктів, ми вважаємо, що на державному рівні слід реалізовувати заходи стимулювання, регулювання, консультування й інформування, в результаті проведення яких створюється сприятливе інвестиційне та нормативно-правове середовище, а також забезпечується прозорість та відкритість здійснення інвестиційної діяльності. На рівні регіонів для покращення інвестиційної активності суб'єктів господарювання слід підвищувати інвестиційний імідж адміністративно-територіальних одиниць шляхом створення сучасної інфраструктури, впровадження ресурсозберігаючих технологій, формування технополісів та технопарків, переорієнтацією виробництва на найбільш конкурентні та експортно-орієнтовані галузі.

Список використаних джерел:

1. Заярна Н.М. Шляхи та напрями активізації залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України / Н.М. Заярна, І.Д. Крента // Науковий вісник НЛТУ України. – 2007. – Вип. 17.2. – С.160-165.
2. Веб-сторінка Державного агентства України з інвестицій та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.in.gov.ua>.
3. Пригула Н.М. Сучасний стан та актуальні проблеми розвитку інвестиційної політики в АПК / Н.М. Пригула // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2009. – №6. – С.175-180.
4. Парфенюк Є. Шляхи прискорення інвестування вітчизняної економіки / Є. Парфенюк // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С.402-407.
5. Бланк І.О. Інвестиційний менеджмент: підручник / І.О. Бланк, Н.М. Гуляєва. – К. : Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2003. – 398 с.
6. Фомін І.С. Шляхи підвищення ефективності інвестиційної політики України в експортній сфері економіки / І.С. Фомін // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2010. – Вип. 21. – С.249-254.
7. Говтвань О. Финансирование инвестиций, инфляция, риски и стабилизация / О. Говтвань // Проблемы прогнозирования. – 2006. – №6. – С.3-18.
8. Кудрявцева В.В. Концептуальні засади кодифікації інвестиційного законодавства України / В.В. Кудрявцева // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2009. – Вип.17. – С.175-185.
9. Верба С.Й. Державне управління стимулюванням інвестиційних проектів – “точок зростання” регіональної економіки (на прикладі Автономної Республіки Крим) / С.Й. Верба // Держава та регіони. – 2011. – №1. – С.195-200.